

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

HE 88/2019 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI SYÖPÄSAIRAUDEN VAARAA AIHEUTTAVILLE
AINEILLE JA MENETELMILLE AMMATISSAAN ALTISTUVIEN LUETTELOSTA JA REKISTERISTÄ

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt lisäselvitystä siitä, miten EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettut suojatoimet toteutuvat esitysehdotuksessa.

Lisäksi valiokunta on pyytänyt lisäselvitystä ASA-rekisteriin ilmoitettavien tietojen säilytysaikaa koskeviin perusteluihin siltä osin, kun kyse on tiedonvälityksessä käytettävien lomakkeiden säilyttämisaajasta.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lisäselvityksenään seuraavan.

Suojatoimet

Työnantajan pitämään luetteloon ja ASA-rekisteriin merkittäviin tietoihin ei sisälly sellaisia tietoja, jotka suoranaisesti sisältävät erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja. Rekisteröitävistä tiedoista voi kuitenkin välillisesti ilmetä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja (altistumistieto), jotka saattavat altistaa työntekijän tietojen väärinkäyttöön liittyville riskeille. Tästä johtuen henkilötietojen käsittelylle olisi oltava jokin tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaisista perusteista poiketa pääsääntöisestä käsittelykiellosta. Kyseeseen voisi tulla joko 9 artiklan 2 kohdan b alakohta (rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn velvoitteiden ja erityisten oikeuksien noudattaminen työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla) tai g alakohta (yleistä etua koskeva syy). Näiden poikkeusperusteiden käyttö edellyttää sitä, että henkilötietojen käsittelystä ja asianmukaisista suojatoimista säädetään unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä tai sovitaan työehtosopimuksessa. Kansallinen sääntely toteutuisi ehdotettavan ASA-lain myötä, minkä lisäksi sovellettavaksi tulisi tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohta, jonka mukaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetyistä tehtävistä.

Asianmukaiset suojatoimet toteutuvat paitsi ehdotettavan ASA-lain myötä, jossa säädetäisiin muun ohessa seikoista, jotka jo itsessään toimivat suojatoimina, esimerkiksi mitä tietoja rekisteröidään, kenelle tietoja luovutetaan ja miten kauan tietoja säilytetään, myös osin tietosuojalain 6 §:n 2 momentin kautta, jossa säädetään toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Lisäksi Työterveyslaitokseen sovelletaan julkisuuslakia (621/1999), jonka 24 §:ssä säädetään salassapidosta ja julkisen hallinnon tiedonhallintalakia (906/2019), jonka 4 luvussa säädetään tietoturvallisuudesta. Sekä julkisuuslain

että julkisen hallinnon tiedonhallintalain edellä mainittu sääntely toimi osaltaan suoja-toimina. Yksittäisen työnantajan käsitellessä henkilötietoja, sovellettavaksi tulee ehdo-tettavan ASA-lain ja tietosuojalain lisäksi yksityisyyden suojasta työelämässä annettu laki (759/2004). Työnantaja on lain 5 §:n mukaan velvollinen nimeämään ne henkilöt tai määrittelemään ne työtehtävät, joihin sisältyy terveydentilaa koskevien tietojen käsitte-lyä. Terveystietoja käsittelevät henkilöt eivät saa ilmaista näitä tietoja sivulliselle työsuh-teen aikana eikä sen päättymisen jälkeen.

Tiedonvälityksessä käytetyt lomakkeet

Voimassa olevassa laissa säädetään tiedonvälityksessä käytettävien lomakkeiden säily-tysajasta, joka on 10 vuotta lomakkeen saapumisesta rekisterinpitäjälle. Lomake sisältää muun muassa henkilötietoja, mistä johtuen henkilötietojen käsittelyyn on sovellettava tietosuojasetusta. Tietosuojasetuksen henkilötietojen käsittelyn periaatteita koske-vassa 5 artiklan c) kohdassa säädetään henkilötietojen säilytyksen rajoittamisesta. Sen mukaan henkilötietoja on säilytettävä niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tar-koitusten toteuttamista varten. ASA-rekisteröinnissä käytettyjen lomakkeiden tarkoitus on välittää tietoa työnantajalta rekisterinpitäjälle ASA-rekisteriin tallennettavaksi. Siihen, milloin lomakkeiden tarkoitus on toteutunut, ei ole annettavissa yksiselitteistä vastausta. Työterveyslaitos asiantuntijana arvioi tapauskohtaisesti, milloin tiedonvälityksessä käy-tetyt lomakkeet voidaan hävittää. Käytännössä suurin osa lomakkeista voidaan hävittää silloin, kun lomakkeen tiedot on viety ASA-rekisteriin. Joissakin tapauksissa ilmoitetut tiedot ovat selvästi virheellisiä, mistä johtuen lomakkeita on säilytettävä niin kauan, kun tiedot on tarkastettu ja virheellisyydet saatu korjattua. Joskus ilmoituslomakkeen liit-teenä on ilmapitoisuuden mittauksia, joita muun ohessa Työterveyslaitos voi hyö-dyntää toiminnassaan. Nämä mittauksien tiedot eivät ole henkilötietoja, joten näiden tieto-jen säilytysaika ei ole tarpeen rajoittaa.